

ประวัติการยุบสภาในประเทศไทย

การยุบสภาผู้แทนราษฎร พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่ยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุว่า การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งใหม่เป็นการทั่วไปต้องไม่น้อยกว่า ๔๕ วันแต่ไม่เกิน ๖๐ วัน นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรดังก้าวบังคับใช้ในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทยได้มีการยุบสภามาแล้ว ๑๔ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๘๑ เนื่องจากได้มีการเสนอญัตติขอแก้ไขข้อบังคับการประชุม และการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร ข้อ ๖๘ เกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเพื่อพิจารณารับหลักการของนายถวิลอุดม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด โดยเสนอขอให้รัฐบาลจัดทำรายละเอียดของงบประมาณประจำปีในเวลาเสนองบต่อรัฐสภา ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติตามได้ และรายละเอียดบางข้อก็ไม่อาจเปิดเผยได้ ปรากฏว่ารัฐบาลแพ้มติสภานายกรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมทูลลาออกจากตำแหน่ง แต่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เห็นว่าสถานการณ์โลกยังไม่มั่นคงและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลกำลังจะเสด็จนิวัติพระนคร รัฐบาลจึงควรอยู่ต่อไปนายกรัฐมนตรีจึงขอให้ออกพระราชกฤษฎีกายุบสภาเพื่อให้เลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ ๑ ใหม่

ครั้งที่ ๒ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับเลือกตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้มีพระราชบัญญัติขยายกำหนดเวลาให้อยู่ในตำแหน่งต่ออีก ๒ ครั้ง ทั้งนี้เพราะไม่อาจจัดให้มีการเลือกตั้งในระหว่างสงครามขณะนั้นได้ (สงครามโลก ครั้งที่ ๒) ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งนานเกินควรยอมเป็นเหตุให้จิตใจ และความคิดเห็นของสมาชิกส่วนมากเหินห่างจากเจตนา และความประสงค์อันแท้จริงของราษฎร ประกอบกับรัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามเข้าสู่การพิจารณาของสภาฯ บรรดาสมาชิกได้อภิปรายอย่างรุนแรง และลงมติไม่เห็นชอบด้วยกับหลักการบางมาตราของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

ครั้งที่ ๓ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ เนื่องจากภายหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ในขณะนั้นได้มีการดำเนินการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งแต่งตั้งไว้ สมัยจอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี จำนวน ๒๙๙ คน ปรากฏว่ามีกลุ่มนักศึกษาและประชาชนได้เคลื่อนไหวขอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดดังกล่าวลาออกจากตำแหน่ง เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแต่งตั้งสมาชิกชุดใหม่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดดังกล่าวจึงได้ทยอยกันลาออกจากตำแหน่ง จนเหลือเพียง ๑๑ คน ซึ่งไม่เพียงพอที่จะเป็นองค์ประชุม จึงได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อจะได้แต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติชุดใหม่

ครั้งที่ ๔ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๙ เนื่องจากเกิดปัญหาความแตกแยกและขัดแย้งในคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นรัฐบาลผสมในขณะนั้นอย่างรุนแรงอันเป็นเหตุให้เกิดอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินและส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลประกอบกับจะมีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๙ นายกรัฐมนตรีจึงได้ดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๕ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เนื่องจากเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงในปัญหาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อเปลี่ยนวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประชาชนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่างมีความเห็นแตกต่างกันไปหากให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการใหม่ อาจนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรงทางการเมือง รวมถึงความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจ สังคม ความสามัคคีของคนในชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้

ครั้งที่ ๖ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ เนื่องจากรัฐบาลได้ออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ศ. ๒๕๒๙ ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาฯ ทั้งรัฐบาลและฝ่ายค้านได้ลงมติไม่รับพระราชกำหนดดังกล่าว ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าเกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองของพรรคการเมืองบางพรรค หากให้สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ทำหน้าที่ต่อไปอาจเกิดผลกระทบต่อนโยบายของรัฐบาลอย่างรุนแรง และกระทบถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ

ครั้งที่ ๗ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๑ เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่าเกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองบางพรรค ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความไม่มั่นคงในเสถียรภาพของรัฐบาลอันส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน และการพัฒนาประเทศ

ครั้งที่ ๘ นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ การยุบสภาในครั้งนี้สืบเนื่องจากการสืบทอดอำนาจของคณะ รสช. ซึ่งทำให้เกิดวิกฤตทางการเมืองอย่างรุนแรง จากเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีการเรียกร้องให้ พลเอก สุจินดา คราประยูร ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อจัดให้มีการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีเป็นการเฉพาะกิจ เพื่อจะได้ใช้กระบวนการทางรัฐสภาและรัฐธรรมนูญ คืบอำนาจให้กับประชาชน ซึ่งในขณะนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งและจะจัดตั้งรัฐบาลนั้นไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาวิกฤตทางการเมือง รัฐบาลจึงได้ดำเนินการยุบสภาฯ เพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่

ครั้งที่ ๙ นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค แต่ไม่ปรากฏว่ามีพรรคการเมืองใดที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงพอที่จะจัดตั้งรัฐบาล แต่ปรากฏว่าเกิดความแตกแยกในหลายพรรคการเมืองและระหว่างพรรคร่วมรัฐบาลจนไม่สามารถจะดำเนินการในทางการเมืองได้อย่างมีเอกภาพ ประกอบกับได้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีจากผลการปฏิบัติงานเรื่องการออกเอกสารสิทธิให้ประชาชนเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน(ส.ป.ก. ๔-๐๑) และมีการลาออกของพรรคการเมือง (พรรคพลังธรรม)ร่วมรัฐบาล ซึ่งทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน

ครั้งที่ ๑๐ นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ เหตุผลการยุบสภาภายหลังมีการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยฝ่ายค้านยื่นอภิปรายที่ตัวนายบรรหาร ศิลปอาชา เรื่องประเด็นสัญชาติ เมื่อการอภิปรายสิ้นสุดลง ที่ประชุมพรรคร่วมรัฐบาลมีมติร่วมกันว่าจะขอให้นายบรรหาร ศิลปอาชา ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายบรรหาร ศิลปอาชา ก็ประกาศผ่านสื่อว่าจะลาออกภายใน ๗ วัน โดยระหว่างนั้นจะพิจารณาบุคคลที่เหมาะสมขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีแทน ก่อนจะเปลี่ยนใจประกาศยุบสภาในท้ายที่สุด

ครั้งที่ ๑๑ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓ ภายหลังเข้ามาปฏิบัติภารกิจสำคัญๆ หลายประการจนแล้วเสร็จหรือลุล่วงลง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาจากวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี ๒๕๔๐ (เศรษฐกิจฟองสบู่) ซึ่งทำให้ พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประกอบกับรัฐสภาให้ความเห็นชอบกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาแล้ว จึงเป็นสาเหตุที่นำมาสู่การยุบสภา

ครั้งที่ ๑๒ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ภายหลังเกิดการชุมนุมสาธารณะตั้งข้อเรียกร้องในทางการเมือง และได้ขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง สื่อเค้าวางจะมีการเผชิญหน้าจนอาจปะทะกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย และอาจมีการสอดแทรกฉวยโอกาสจากผู้ที่ประสงค์จะเห็นความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมือง แม้รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาด้วยการเปิดให้มีการอภิปรายทั่วไป โดยไม่มีการลงมติในที่ประชุมรัฐสภาก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันระหว่างผู้ชุมนุมเรียกร้องกับรัฐบาลได้สภาพดังกล่าวย่อมไม่เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ในที่สุด พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จึงตัดสินใจประกาศยุบสภา

ครั้งที่ ๑๓ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ หลังจากเข้ามาคลี่คลายปัญหาทางเศรษฐกิจและความขัดแย้งและความแตกแยกในสังคมโดยเฉพาะเรื่องการเมือง ประกอบกับรัฐสภาได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปเรียบร้อยแล้ว นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จึงตัดสินใจคืนอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองให้แก่ประชาชน ด้วยการประกาศยุบสภา

ครั้งที่ ๑๔ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ หลังจากกลุ่มผู้ชุมนุมจากหลายภาคส่วนร่วมกันเดินขบวนกดดันเจ้าหน้าที่รัฐตามสถานที่ราชการต่าง ๆ คัดค้านการออกร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยสถานการณ์การชุมนุมยังคงสื่อเค้าวางจะยืดเยื้อ และทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาด้วยการเปิดโอกาสให้ตัวแทนกลุ่มผู้ชุมนุมเข้าเจรจาเพื่อหาทางออกร่วมกันแต่ก็ไม่เป็นผล ดังนั้น น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จึงตัดสินใจประกาศยุบสภาโดยให้เหตุผลว่าเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง และเป็นการคืนอำนาจให้พี่น้องประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจกับการเลือกตั้งครั้งใหม่